Tập 1 — Gióng Trống Pháp Bất Tử

Một Cuộc Đời, Một Vầng Nhật Nguyệt (Minh Đức Triều Tâm Ảnh)

Gióng Trống Pháp Bất Tử

Khắp nơi nắng hạn, khí trời hanh hao. Những cơn lốc khô xả lá rác và tung bụi mịt mù…Chỉ còn non tháng nữa là mùa mưa đến, sông suối sẽ tràn bờ, những con đường đất sẽ lầy lội, ngập lụt trở ngại cho việc bộ hành từ phương này sang phương khác. Thời gian thuận tiện cho việc đi lại cũng chẳng còn mấy ngày nữa; ngài phải lên đường chuyển bánh xe pháp. Đức Phật hướng mặt về phía đông nam kinh thành Rājagaha, tự nghĩ: “Ai là người đầu tiên khả dĩ có trí tuệ để nghe Như Lai giảng nói giáo pháp thậm thâm vi diệu này? Ai là người có thể lãnh hội mau chóng một loại giáo pháp đi ngược dòng đời? Có thể là Ālāra Kālāma chăng? Vị đạo sư đã cặn kẽ chỉ dẫn cho ta những nấc thiền đầu tiên này là bậc thiện trí thức, nhiều kiến văn, căn cơ thông tuệ, đã lâu rồi sống không nhiễm bụi đời, chỉ còn rất ít bụi cát trong mắt…Hay là ta sẽ tuyên giảng giáo pháp hy hữu, sâu mầu nầy cho đạo sư, là người đầu tiên, nghe được và tức khắc thấu hiểu giáo pháp bất tử của Như Lai?” Một vị trời có năng lực đọc được ý nghĩ của đức Phật, hiện ra, chấp tay thưa rằng: “Bạch đức Thế Tôn, đạo sư Ālāra Kālāma đã từ bỏ cõi đời cách nay vừa đúng bảy ngày”. Đức Phật liền hướng tâm đến, ngài xác nhận đúng là như vậy rồi nghĩ đến đạo sư Uddaka Rāmaputta. Vị trời cũng cho ngài biết là đấng đạo sư ấy cũng đã từ trần đêm

Minh Đức Triều Tâm Ảnh 331

hôm trước. Sau khi đức Phật hướng tâm để biết rõ sự thật, ngài lại nghĩ đến năm người bạn đồng tu. Là những đạo sĩ rất mực tinh tấn, đã từng theo sát bên ngài, ưu ái, quan tâm săn sóc hầu hạ ngài rất chu đáo. Họ là những người có trí, ít bụi cát trong mắt, lại đã khổ công và tha thiết tầm cầu con đường thoát khổ. Chỉ vì tưởng ngài trở lại đời sống lợi dưỡng nên họ đã bỏ đi với sự hiểu lầm đáng tiếc. Đức Phật liền hướng tâm và biết họ đang ở tại Vườn Nai (Migadāya) - Isipatana - cách Bārāṇasī chừng một do-tuần; thế là ngài lại chuẩn bị một cuộc bộ hành quay ngược về hướng Tây Bắc khá gian lao vất vả. Đến Bārāṇasī có hai con đường. Một là hướng lên phía bắc đi dọc theo sông Gaṅgā mãi về phía tây, theo đường giao thông thương mãi, dễ đi, nhưng rất xa, ước chừng hai mươi lăm do tuần. Lối thứ hai, đi dọc theo dãy núi Gayā, qua các đồng ruộng, thôn làng, ao chuôm, đầm lầy… thì ước chừng chỉ mười lăm do-tuần (bây giờ thực tế là 230 km), phải mất trên mười ngày bộ hành. Đức Phật chọn lộ trình gần. Do đã quá quen thuộc với đời sống khổ hạnh, lại nữa, ngài thường trú cận định để nuôi dưỡng phỉ lạc nên thân tâm thường mát mẻ, dễ dàng chịu đựng cái nắng nóng khắc nghiệt lúc thời tiết giao mùa. Khi đang chậm rãi bước đi ven theo dãy núi Gayā thì đức Phật gặp một du sĩ thuộc phái Ājivika, tên là Upaka trên đường ngược chiều. Gặp ngài, Upaka nhìn sững, tự nghĩ: Ông sa-môn này rất cao lớn, phương phi, chẳng phải gầy, chẳng phải mập, mà đầy đặn. Y áo chẳng phải cũ, chẳng phải mới nhưng sạch sẽ, thanh sáng và dịu hòa. Tất cả cái gì ở nơi ông ta đều toát ra cái vừa phải, cái chừng mực nhưng đẹp, uy nghi và gợi cảm một cách lạ lùng! Thế rồi, Upaka bước tới, bước lui nhìn

ngắm mê mải. Có một thứ ánh sáng sáu màu khi đậm, khi nhạt, khi loang rộng như hòa lẫn giữa hư không, lúc thì thu nhỏ lại; rồi chợt rực rỡ, tỏa hắt ra, lung 332 Một Cuộc Đời Một Vầng Nhật Nguyệt

linh, chập chờn, chập chờn một lát thì yên lặng, phẳng lặng như mặt nước hồ thu không gợn sóng. Đến gần hơn tí nữa thì Upaka hoàn toàn bị nhiếp phục bởi sự trầm tĩnh, ổn định, an lạc toát ra từ đôi mắt, từ bước đi. Có một sự khôn ngoan vượt ngoài thế giới, sự minh triết sáng ngời, một trí tuệ siêu đẳng ở ẩn đâu đó, không chỉ nơi vừng trán bát ngát thông minh, mà còn có thể ở cả nơi từng sợi tóc, lông mi, từng ngón tay, lóng tay và cả ngón chân nữa... Người này, đấng này, vị sa-môn trẻ tuổi đẹp trai này chắc chắn không phải là người, là... phạm thiên chăng? Nghĩ vậy nên Upaka bước gần lại, cất tiếng chào: - Chào bạn thân mến! Bạn đẹp quá, đẹp lạ lùng – Upaka mở lời tán thưởng rồi tiếp - Lục căn của bạn an ổn và thanh tịnh làm sao! Ồ, không phải, nói vậy cũng chưa đúng! Nó làm cho sự an ổn và thanh tịnh cũng bị nhiếp phục! Hào quang sáu màu từ nơi bạn làm cho một vị đại phạm thiên cũng phải ganh tỵ. Nước da của bạn chói ngời như mạ vàng ròng. Chắc sức khỏe của bạn dồi dào lắm? Chẳng hay bạn tên chi? Bạn ở đâu? Xuất gia với ai? Đấng đạo sư của bạn là vị nào? Bạn tin tưởng vào giáo pháp nào? Đức Phật hướng tâm, biết vị du sĩ này chưa có duyên bây giờ nhưng lại có duyên mai sau, nên ngài muốn gieo một hạt giống: - Này Upakājivika! Đức Phật gọi đích danh chàng và kèm theo cả tên giáo phái làm cho Upaka lạnh người – Như Lai là kẻ đã vô nhiễm giữa trần cảnh, đã đoạn tận ác pháp, đã tịch tịnh, vô dục, đã bước ra khỏi mọi chấp trước ở bản thân và thế gian điên đảo kiến. Như Lai đã chiến thắng tam giới, chứng đạo quả Vô thượng Bồ-đề thì còn ai là thầy của Như Lai nữa? Giữa chúng nhân loại, chư thiên, phạm thiên, Như Lai đứng một mình, là thầy của họ. Nay Như Lai đang trên đường về Vườn Nai, tại Isipatana, gần Bārāṇasī để quay bánh xe pháp, gióng tiếng trống bất tử cho chúng sanh tỉnh Minh Đức Triều Tâm Ảnh 333

giấc mộng trường. Upaka nghĩ rằng: Vị đạo sĩ này ăn nói dễ nghe, dễ thương đến vậy? Chà, cái óc và cái lỗ tai của ta nó được hỷ lạc làm sao! Bèn nói: - Mong rằng sự việc sẽ như bạn nói. Bạn thật xứng đáng được gọi là bậc Chiến thắng bất diệt! - Này Upaka! Kẻ giải thoát ra khỏi mọi trói buộc trần gian xứng đáng được gọi như vậy. Kẻ mà ma quân, phiền não không còn tìm thấy dấu vết, xứng đáng được gọi như vậy. Các đấng Như Lai thường được danh xưng là Tối thượng tôn, Vô năng thắng, là bậc Chiến thắng bất tử, Chiến thắng vô tận, vô hạn định! Upaka gật đầu lia lịa: - Thật đúng như vậy! Thật đúng như vậy! Thôi, này bạn của ta, chào bạn sức khỏe! Sau khi tán thán và chào hỏi như vậy xong, Upaka không dừng lại nơi giáo pháp của đức Tôn Sư, ông ta cúi đầu, quay lưng, rẽ sang một lối khác, đi thẳng! (Ai thoáng nghe câu chuyện này sẽ tưởng đây là sự thất bại đầu tiên trên đường hoằng pháp của đức Phật Gotama; nhưng chỉ riêng ngài mới biết rằng, ngài đã gieo một hạt giống, và hạt giống này sáu bảy năm sau mới trổ quả! Hiện Upaka đang mê đắm cô con gái của người thợ săn, sau, nên vợ chồng, có một đứa con. Do đời sống gia đình bị khổ vì ràng buộc, khổ vì cơm áo, khổ vì tủi nhục; Upaka nhớ đến người bạn Chiến thắng bất diệt của mình, lặn lội tìm đến Kỳ viên tịnh xá, xuất gia, đắc quả A-la-hán. Và vợ của chàng cũng xuất gia, đắc thánh quả). Hoàn toàn thản nhiên, như không có chuyện gì, đức Phật chậm rãi tiếp tục lộ trình. Thế rồi,

ngài đã đến khu Vườn Nai tươi xanh mát mẻ sau hơn mười lăm ngày dầm sương dãi nắng.

334 Một Cuộc Đời Một Vầng Nhật Nguyệt

Giáo Hoá Năm Ngọời Bạn Đồng Tu

Sau khi từ bỏ người bạn lớn, đức Gotama, năm anh em đạo sĩ Koṇḍañña về Vườn Nai tại Isipatana, tiếp tục duy trì đời sống khổ hạnh nhưng họ vẫn không quên ngài. Họ rất tiếc là đức Gotama, thần tượng của họ đã trở về đời sống lợi dưỡng, thiếu kiên trì, thiếu quyết tâm đi trọn con đường. Thiếu vắng đức Gotama, mất niềm tin nơi đức Gotama, họ quả thật là bơ vơ, không biết tìm ai trên cuộc đời này để nương tựa nữa. Hôm kia, một người đi khất thực chút ít rồi sớt thành năm phần, mỗi phần chỉ bằng nửa nắm tay; họ thanh thản thọ dụng dưới cội cây, sau đó xuống ao tắm rửa, nghỉ ngơi một lát cho khô ráo rồi ngồi thiền định thường lệ vào buổi chiều. Lúc đang chuẩn bị tản mác mỗi người mỗi nơi thì Koṇḍañña thoáng thấy một hình dáng quen thuộc đang chậm rãi đi vào khu vườn. Màu y vàng nổi bật giữa rừng cây xanh càng lúc càng hiện rõ. Và với dáng đi thong dong, tự tại, trầm tĩnh như chúa sơn lâm kia thì còn ai xa lạ nữa! Ông đã nhận ra ngài. Koṇḍañña khẽ nói với các đạo sĩ: - Này các bạn! Ông Gotama đang đi đến chỗ chúng ta. Kẻ thiếu cố gắng, không chịu bền chí con đường khổ hạnh, bỏ cuộc nửa chừng vì ham muốn lợi dưỡng kia thật không xứng đáng để cho chúng ta niềm nở đón tiếp hoặc cung kính

Minh Đức Triều Tâm Ảnh 335

chào hỏi. Chẳng nên rước bát và y. Cũng chẳng cần phải mời nước uống. Nếu ông ta có đến thì chỉ nên dọn một chỗ ngồi, vậy là lịch sự lắm rồi! Nói thì nói thế với khuôn mặt lạnh tanh, nhưng mà khi đức Phật Gotama đến, với phong thái, uy nghi và cốt cách thoát tục của ngài toát ra một năng lực phi phàm khiến cho họ không còn tự chủ được. Tất cả như đồng loạt: người tiếp bát và y, người múc nước rửa chân, người dọn chỗ ngồi nơi sạch sẽ, cao ráo... Một vài đạo sĩ cất lời chào hỏi xen lẫn trong nhau: - Hiền giả bấy lâu nay có mạnh khỏe không? - Thầy Gotama đi đường xa có mệt lắm không? - Hiền hữu Siddhattha khất thực có dễ dàng chăng? Đức Phật nghĩ là nên mở lời khuyến cáo: - Nầy các vị, từ rày về sau không nên gọi Như Lai bằng họ, bằng tên hay bằng những danh từ như hiền giả, hiền hữu (Āvuso) nữa. Như Lai hiện nay đã đắc quả Chánh Đẳng Giác; là một vị Phật, là một đức Thế Tôn, là một bậc Toàn Giác. Như Lai đến đây là để tuyên giảng giáo pháp bất tử đến cho các vị. Với những người có trí thì họ có thể chứng ngộ bằng trí tuệ trực giác ngay chính trong kiếp sống hiện tại này; và họ sẽ thọ hưởng được hạnh phúc siêu thế, thiêng liêng và trong sạch. Đạo sĩ Koṇḍañña không tin điều đó, ông nói: - Quả vị Phật, quả vị Chánh Đẳng Giác là cao quý tột cùng cho những thiện gia nam tử cần cầu xuất ly gia đình thế tục. Nó là cái gì vô cùng thánh hạnh và vô cùng thiêng liêng. Do thế, quả vị ấy không có phần cho người thiếu tinh tấn, yếu đuối, bị ma vương cám dỗ để rơi vào đời sống lợi dưỡng thấp hèn. Đức Phật lại cố gắng giải minh sự hiểu lầm trước đây: - Này các vị! Như Lai chưa bao giờ trở lại đời sống lợi dưỡng. Như Lai chỉ độ thực một cách chừng mực, trung đạo. 336 Một Cuộc Đời

Và Như Lai đã không ngừng cố gắng, tinh tấn, quyết tâm sau khi các vị ra đi. Nhờ vậy, hiện nay, Như Lai đã đắc quả vị Phật, quả vị Chánh Đẳng Giác, đấy là sự thật. Như Lai là người đã tìm ra một loại giáo pháp không đi qua con đường của lý trí nhận thức hoặc suy luận, mà bằng chính trực giác của kinh nghiệm tâm linh tu chứng. Vì nghĩ rằng, giáo pháp bất tử thiêng liêng ấy, nếu được tuyên giảng thì kẻ trí sau khi chú tâm, lắng nghe cũng có thể chứng ngộ được nên Như Lai mới đến đây. Bốn đạo sĩ khác cũng không tin: - Trước đây, thầy Gotama có một đời sống khổ hạnh vô cùng nghiêm túc, có một kỷ luật bền gan sắt thép, có một sự tinh tấn tối thượng, có một ý chí và quyết tâm như kim cương chẻ đá; vậy mà không thành tựu được trí tuệ siêu phàm, chưa đạt được cái gì xứng đáng là cao cả. Sau này, trở về với những bát sữa với lợi dưỡng tối thượng, những mâm quả trái cây đầy ắp, những giấc ngủ ngon, những cuộc trò chuyện vô bổ... lại tuyên bố đắc đạo quả Vô Thượng, ngang hàng với chư Phật hay sao? Đức Phật Gotama đã nhẫn nại trình bày sự thật lần thứ hai, lần thứ ba nhưng năm người bạn đồng tu vẫn giữ nguyên thành kiến và sự cố chấp cố hữu, ngài bèn nghiêm nghị hỏi: - Nầy các vị! Từ trước đến nay, các vị đã từng nghe Như Lai nói điều không đúng sự thật lần nào chưa? Họ đều gật đầu đáp: - Điều ấy thì đúng, thầy Gotama nói điều gì thì điều ấy đều y cứ vào sự thật. - Và các vị đã có lần nào nghe Như Lai nói về sự chứng đắc, nói về quả vị Phật, nói về sự tuyên giảng giáo pháp Vô sanh Bất tử như hôm nay hay chưa? - Quả thật là chưa hề! Sau khi xác nhận điều ấy, họ bất giác nhìn ngắm dung Minh Đức Triều Tâm Ảnh 337

mạo, thái độ cử chỉ của đức Thế Tôn; ở đấy dường như có sự định tĩnh của núi Tu-di, sự trầm lặng khôn dò của đáy biển sâu toát ra năng lượng sung mãn, đầy tràn của bậc giác ngộ. Lại còn hào quang sáu màu từng đôi một lung linh chập chờn như thực như hư, rồi trong suốt, tỏa ra một thứ ánh sáng vừa rực rỡ vừa dịu dàng như mẹ của mặt trời, mặt trăng vậy! Thấy tướng có thể biết được tâm, đạo sĩ Koṇḍañña vốn là nhà tướng pháp thông tuệ biết rõ điều ấy hơn ai hết, ông giật mình, quỳ xuống và sụp lạy: - Chúng tôi quả thật là ngu muội, xin ngài bi mẫn xá tội và ngài hãy tuyên giảng giáo pháp sâu mầu ấy! Cả bốn đạo sĩ cùng quỳ xuống với năm vóc sát đất vô cùng tôn kính và nhu thuận.

338 Một Cuộc Đời Một Vầng Nhật Nguyệt

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.